

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Hallituksen esitys 142/2021 vp

Lausunto hallituksen esityksestä laeiksi vuoden 2022 tuloveroasteikosta, tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta

Hallitus esittää tarkistuksia ansiotulojen veroperusteisiin siten, että keskimääräiseksi ennakoitu kolmen prosentin ansiotason nousu ei nostaisi tuloveroprosenttia vuonna 2022.

Kotitalousvähennykseen ehdotetaan määräaikaista korotuksia öljylämmityksestä luopumisen sekä kotitalous-, hoiva- tai hoitotyön osalta.

Lisäksi mm. vähäpäästöisten työsuhteautojen verotusarvoon esitetään määräaikaista muutosta.

Ansiotulojen verotus

Valtion tuloveroasteikon tuloarajoihin ehdotetaan noin kolmen prosentin korotuksia kuluvaan vuoteen verrattuna. Lisäksi muutoksia ehdotetaan myös verosta tehtävään työtulovähennykseen ja tulosta tehtävään kunnallisverotuksen perusvähennykseen. Näillä muutoksilla tavoitellaan sitä, että ennustettu kolmen prosentin ansiotason nousu ei itsessään nostaisi tuloveroprosenttia. Progressiivisessa verotuksessa yleinen ansiotason nousu sekä inflaatio nostaisivat veroprosenttia, ellei tällaisia tarkistuksia tehtäisi. Tarkistukset ovat hallitusohjelman mukaiset.

Ensi vuoden palkkaverotukseen vaikuttavat verolakimuutosten lisäksi myös veronluonteisten sosiaalivakuutusmaksujen muutokset. Maksutaakka sosiaalivakuutusmaksuista on ensi vuonna hieman kevenemässä kahden kiristysvuoden jälkeen. Valtion talousarvioesityksen ennusteen mukaan sairausvakuutuksen verovähenteinen päivärahamaksu on alenemassa 0,19 prosenttiyksikköä ja kunnallisverotuksessa verotettavan tulon perusteella maksettava sairaanhoitomaksu saman verran. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuun Työllisyysrahasto esittää 0,1 prosenttiyksikön korotusta.

Hallituksen esityksen mukaisten tarkistusten ja em. veronluonteisten sosiaalivakuutusmaksujen ennakoidun kehityksen myötä palkansaajien verotus on kokonaisuudessaan hieman kevenemässä. Veronluonteiset maksut sisältävät palkkaveroprosentit ovat laskemassa noin 0,1-0,2 prosenttiyksikköä tulotasosta riippuen, kun ansiotason oletetaan nousevan ennustetun kolmen prosentin vauhtia ja kunnallisveroprosenttien oletetaan pysyvän ennallaan. (Liite 1)

Eläkkeensaajien verotukseen esitetyistä tarkistuksista vaikuttavat tuloveroasteikon rajojen ja perusvähennyksen korotukset. Kun eläketulovähennykset on sidottu kansaneläkkeen määrään, ne muuttuvat kansaneläkkeen indeksitarkistuksen myötä. Ottaen huomioon työeläkkeiden ja kansaneläkkeiden indeksitarkistukset, eläkkeensaajien veroprosentit laskevat myös hieman sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun alentuessa. (Liite 2)

Veronmaksajain Keskusliitto pitää ehdotettuja parametrimuutoksia, jotka merkitsevät ainoastaan vakiintuneen indeksitarkistuksen tekemistä, ymmärrettävänä linjana ensi vuodelle. Kun sosiaalivakuutusmaksujen ennakoidaan kevenevän, palkkaverotus voi kokonaisuudessaan keventyä maltillisesti kahden kiristysvuoden jälkeen.

Tulevina vuosina hallitusten tulisi johdonmukaisesti pyrkiä keventämään sitkeästi kireänä pysynyttä palkkaverotusta.

Kotitalousvähennys

Öljylämmityksestä luopumisen sekä kotitalous-, hoiva- tai hoitotyön osalta esityksessä ehdotetaan korotuksia kotitalousvähennykseen. Näiden töiden osalta vähennyksen nousisi 2 250 eurosta 3 500 euroon ja kustannuksista vähennettävää osuus 40 prosentista 60 prosenttiin työkorvauksista ja 15 prosentista 30 prosenttiin palkoista. Vähennyksen piiriin kuluvan muun kunnossapito- tai perusparannustyön osalta vähennys säilyisi ennallaan.

Lämmitystapamuutosten osalta korotus olisi voimassa 2022-2027 ja kotitalous-, hoiva- ja hoitotyön osalta kokeiluluontoisesti vuosina 2022 ja 2023.

Nykyisellään muutostöidenpiteeseen, jossa öljylämmitysjärjestelmä korvataan muulla kuin fossiilisia polttoaineita käyttävällä lämmitysjärjestelmällä, voi saada avustusta suorana tukena valtion varoista. Samaan remonttiin voi saada vain joko kotitalousvähennystä tai suoraa avustusta. Kotitalousvähennys voi kuitenkin olla monelle lämmitystaparemonttia harkitsevalle paitsi taloudellisesti houkuttelevampi, myös suoraa avustusta helpompi tuki vähennyksen käytön ollessa laajaa ja vaivatonta. Muutoksella voidaan osaltaan edesauttaa päästöjen vähenemistä.

Kotitalous-, hoiva- ja hoitotyön osalta kotitalousvähennyksen korottamisessa on kyse kokeilusta vähennyksen työllisyysvaikutusten arvioimiseksi. Kokeilun vaikutuksista on tarkoitus teettää erillinen tutkimus.

Korotuksen kohdistamista vain kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöhön voidaan perustella myös sillä, että euromääräisesti vähennys on kohdistunut valtaosin remontointityöhön.

Ruotsissa kotitaloustyöhön kohdistuvat vähennykset on jo samantapaisesti eroteltu: vähennettävä osuus työkuukustannuksista on remonttitoiden osalta 30 prosenttia (rotavdrag) ja kotitalouspalveluiden osalta 50 prosenttia (rutavdrag). Lisäksi henkilökohtainen enimmäismäärä on 75 000 kruunua vuodessa siten, että enimmäismäärä voi sisältää remonttitoita enintään 50 000 kruunua. Ruotsissa etenkin kotitalouspalveluihin kohdistuvaa vähennystä (rutavdrag) on kohennettu viime vuosina enimmäismäärää korottamalla

sekä laajentamalla sitä uusiin palveluihin. Viimeisimmät tällaiset muutokset astuivat voimaan kuluvan vuoden alusta.

Hallituksen esityksessä viitataan vuoden alussa valtioneuvoston kanslian julkaisemaan kotitalousvähennystä koskevaan tutkimukseen¹, jossa tarkasteltiin kahta vertailuasetelmaa. Ensimmäisessä asetelmassa ei havaittu, että Ruotsissa siivouspalveluihin kohdistuvan vähennyksen käyttöönotolla 2007 olisi ollut vaikutusta alan yritysten myyntiin ja sitä kautta työllisyyteen ja harmaaseen talouteen. Toisen, Suomea koskevan asetelman perusteella ei taasen voida sanoa, että maksimimäärän nosto vuonna 2009 olisi lisännyt remonttialan yritysten liikevaihtoa. Tämän tulkintaan tutkijat itekin suhtautuvat varauksella finanssikriisin takia. Kotitalousvähennyksen muutoksen vaikutusta on haastava eritellä olosuhteissa, jossa finanssikriisi ja syvä kansantuotteen pudotus vaikuttavat kulutukseen huomattavasti.

Tämän yhden tutkimuksen perusteella ei voida vetää suoraviivaisia ja yleisiä johtopäätöksiä kotitalousvähennyksen hyödyistä tai niiden puutteesta. Tarkemmin kyseisen tutkimuksen monista haasteista ja johtopäätösten tulkinnasta esimerkiksi professori Roope Uusitalon blogitekstissä².

Tieto vähennyksestä ja sen merkityksestä kulkee veronmaksajille hitaasti. Tämä luo haastetta tutkimusasetelmille, joissa yritetään havaita lähinnä lakimuutosten välittömiä käyttäytymisvaikutuksia. Esimerkiksi Ruotsissa siivouspalveluita koskevaa vähennystä sai vähennyksen toisena voimassaolovuonna 2008 vasta vajaat 100 000 henkeä. Käyttäjien määrä kasvoi kuitenkin tasaisesti ja kahdeksan vuotta myöhemmin vuonna 2016 heitä oli jo yli 700 000, vaikkei vähennys muuttunut tänä ajanjaksona anteliaammaksi. Ruotsissa siivouspalveluiden käyttö onkin kasvanut huomattavasti 2010-luvun aikana, mitä asiantuntijat pitävät vähennyksen ansiona³.

Ruotsissa kotitalousvähennyksestä on myös tehty useampikin tutkimus. Esimerkiksi Ruotsin valtion tarkastusviraston kotitaloustyön vähennystä (rutavdrag) koskevassa tutkimuksessa havaittiin, että vähennyksen avulla palveluita ostaneiden lapsiperheiden työn tarjonta on lisääntynyt ja ulkomailla syntyneiden alan työntekijöiden työmarkkina-asema on kohentunut⁴.

Kotitalousvähennyksellä on hyvät perustelut erityisesti Suomen (ja Ruotsin) kaltaisessa verojärjestelmässä, jossa työn verotus on raskasta ja palkansaajien marginaaliverot korkeita. Kotitaloustyön kustannuksiin liittyvän vähennyksen avulla voidaan leikata sellaisten työvoimavaltaiten palveluiden verokiilaa, joissa vaihtoehtona on tehdä itse verottomasti. Näin se kannustaa tavallisia veronmaksajia työnjakoon ja erikoistumiseen ja voi myös edistää sukupuolten tasa-arvoa. Samalla se vähentää kannustimia käyttää harmaata taloutta ja voi näin parantaa alan työntekijöiden työmarkkina-asemaa.

Ehdotettu kohdennettu korotus kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöhön helpottaa tavallisten lapsiperheiden mahdollisuutta ostaa ulkopuolista apua kotitaloustyöhön ja parantaa näin

¹ Does Household Tax Credit Increase Demand and Employment in the Service Sector?, https://julka-isut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162682/VNTEAS_2021_1.pdf

² Akateeminen talousblogi 27.1.2021 <http://blog.hse-econ.fi/?p=9518>

³ <https://www.arbetsvarlden.se/forskning-rut-skapar-inte-fler-jobb/>

⁴ Rutavdraget – konsekvenser av reformen (RiR 2020:2) <https://www.riksrevisionen.se/rappor-ter/granskningsrapporter/2020/rutavdraget---konsekvenser-av-reformen.html>

elämänlaatua ruuhkavuosien keskellä. Samalla muutos voi tuoda helpotusta myös julkisen puolen ikääntyneiden hoivapaineisiin, kun kansalaisia kannustetaan itse hankkimaan kotiinsa palveluita.

Veronmaksajain Keskusliitto kannattaa ehdotettuja korotuksia kotitalousvähennykseen. Vähennystä leikattiin vaalikauden alussa, mutta nyt otetaan korjaava askel kotitalousvähennyksen parantamisen suuntaan. Kokeilun kohdentaminen kotitalous-, hoiva ja hoitotyöhön on perusteltua ja vie mallia Ruotsin suuntaan.

Kotitalousvähennyksen korotus on positiivinen muutos, jolla torjutaan harmaata taloutta ja edistetään työllisyyttä kehittyvällä kotitalouspalvelujen toimialalla.

Työsuhdeautojen verotusarvo

Esityksessä ehdotetaan sellaisten työsuhdeautojen, joiden (WLTP-mitattu) hiilidioksidipäästö kilometriä kohden on vähintään 1 ja enintään 100 grammaa, kuukausikohtaista verotusarvoa alennettavaksi 85 eurolla vuosina 2022-2025. Verotusarvon alennus koskisi tämänhetkisten päästötietojen perusteella hybriditeknologiaa sisältävät autot ja kaasuautot. Käytännössä esimerkiksi kaikki ladattavat hybridit olisivat tuen piirissä.

Kuluvan vuoden alusta nollapäästöisten autojen, eli käytännössä täyssähköautojen työsuhde-edun verotusarvoja alennettiin 170 eurolla kuukaudessa vuoteen 2025 saakka. Veronmaksajain Keskusliitto esitti tuolloin alennuksen ulottamista myös ladattaviin hybrideihin.

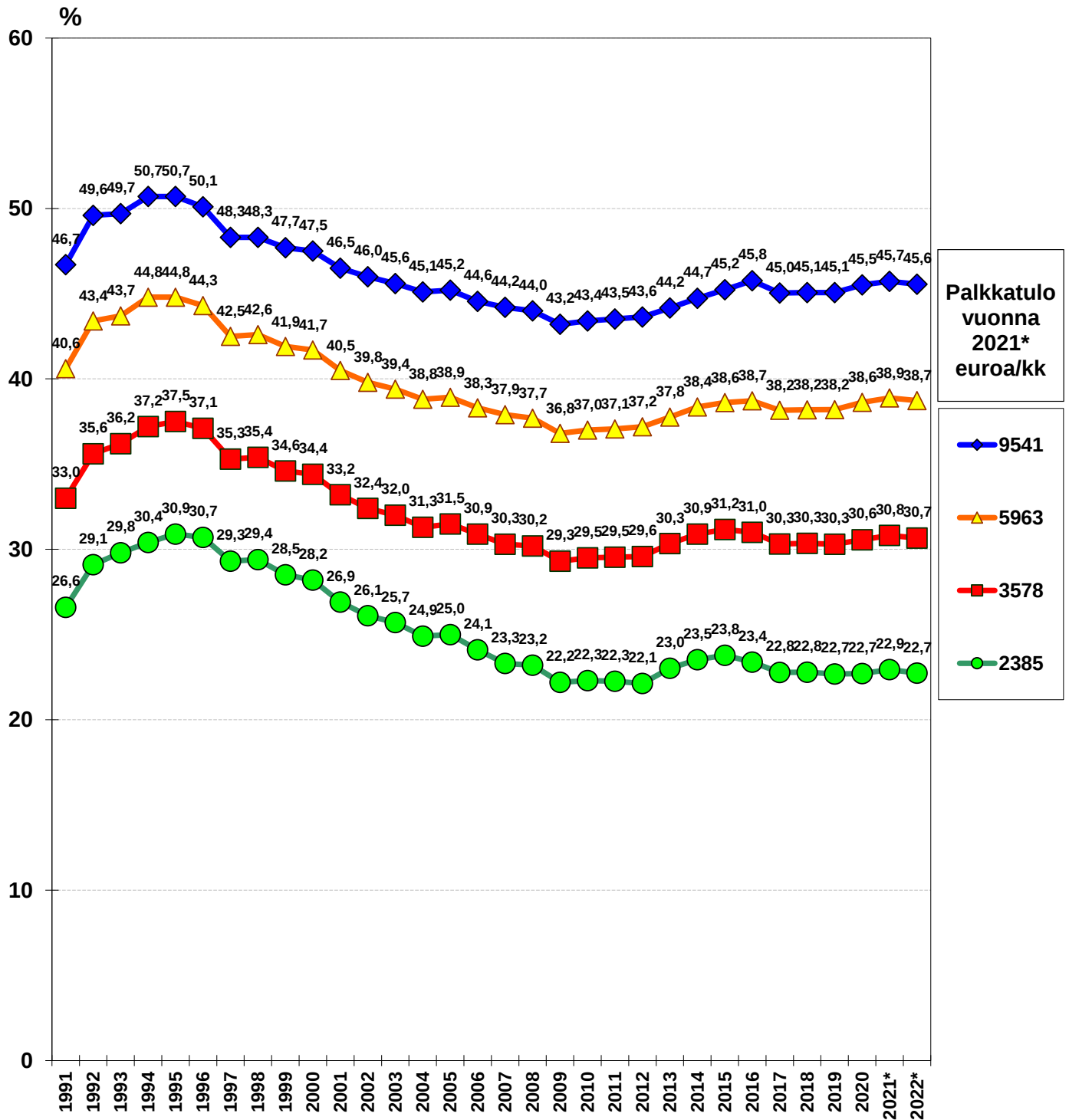
Verotuen ulottaminen hybridautoihin mahdollistaa vähäpäästöisempien autojen lisääntymisen myös suurempien kaupunkikeskusten ulkopuolella sekä synnyttää tarpeen latauspisteiden yleistymiseen koko Suomessa.

Veronmaksajain Keskusliitto pitää ehdotettua alennusta vähäpäästöisten työsuhdeautojen verotusarvoihin kannatettavana.

Teemu Lehtinen
toimitusjohtaja

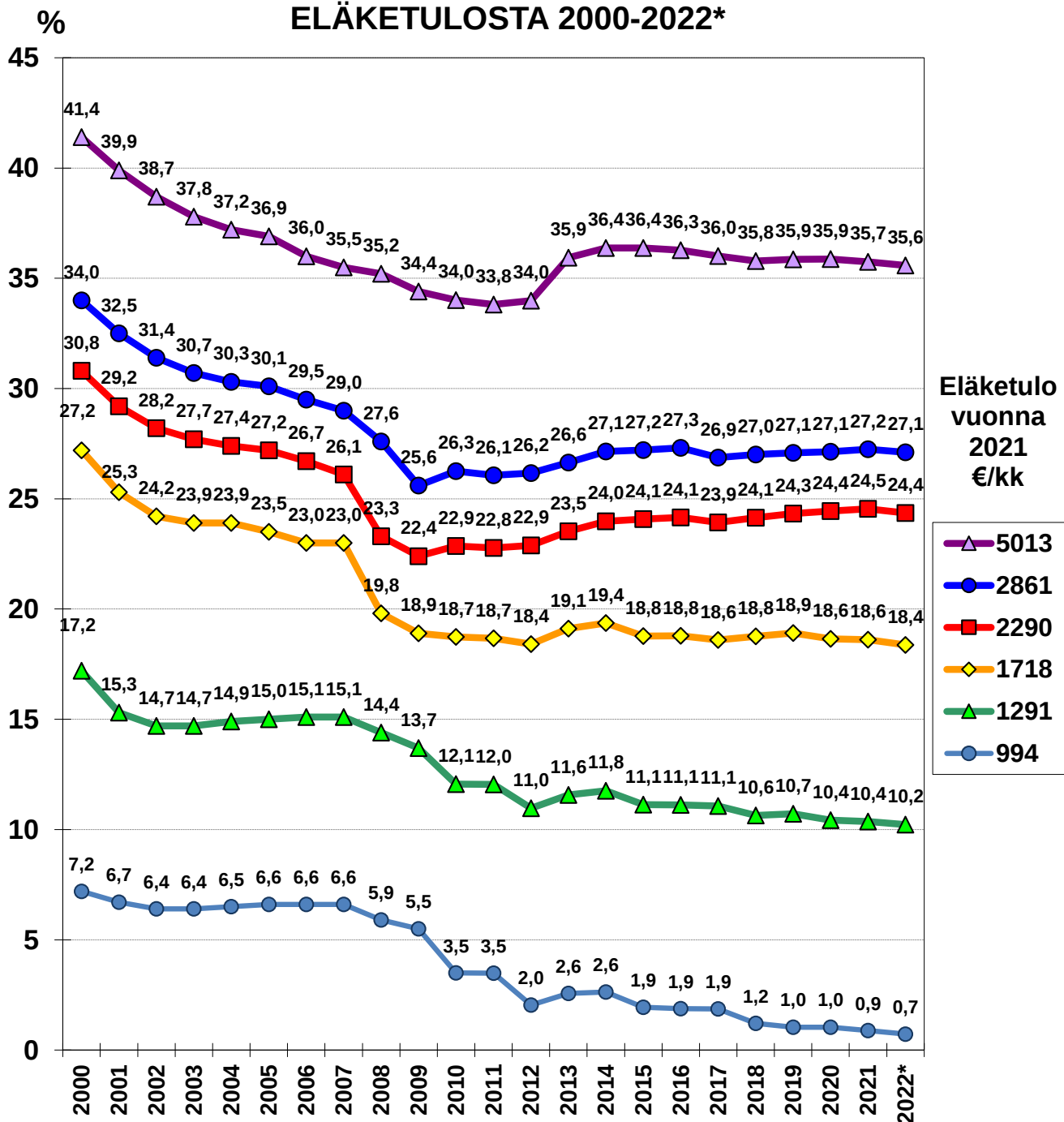
Mikael Kirkko-Jaakkola
pääekonomisti

Palkansaajan tuloveroprosentit 1991-2022*



Vuosittainen palkkakehitys noudattaa Tilastokeskuksen ansiotasoindeksiä. Oletettu muutos +2,3 % vuonna 2021 ja +3,0 % vuonna 2022.

TULOVEROJEN OSUUS VERONALAISESTA ELÄKETULOSTA 2000-2022*



Eläketuloja tarkistettu vuosittain indeksimuutosten, tasokorotuksien ym. mukaisesti